

UPRAVLJANJE KNJIŽNIČNE ZBIRKE

KNJIŽNICE FRANCETA BALANTIČA KAMNIK

dlib DIGITALNA KNJIŽNICA SLOVENIJE

Search: kamniški občan
Kamniški občan

domov / popisvedba / URN:NBN:SI:DOC-8X09zR34

Kamniški občan

Jezik	slovenski
Vir	Kamniški občan
Leto	1962
Številčenje	letnik 1, številka 1
Založnik	Skupščina občine
Izvor	Matična knjižnica Kamnik
Pravice	pravice pridržane
URN	URN:NBN:SI:DOC-8X09zR34
COBISS ID	16041474
SG	P III 78134
Citiranje	APA Kamniški občan (1962). letnik 1, številka 1. URN:NBN:SI:DOC-8X09zR34 from https://www.dlib.si MLA Kamniški občan. Skupščina občine. 1962 <https://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-8X09zR34>

1 PDF datoteka (4427 kB)
1 TXT datoteka (47 kB)
Izvoz v EndNote RIS format

View: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

Vse pravice pridržane © 2017 Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjalska 1, 1000 Ljubljana

Kamnik, februar 2017

POVZETEK

Dokument je namenjen financerjem, odločevalcem, založnikom, predvsem pa našim uporabnikom, da bodo seznanjeni s tem, kakšno gradivo in na podlagi katerih kriterijev ga kupujemo. Za zaposlene je dokument zbir konkretnih navodil za izbor gradiva in vzdrževanje zbirke.

Dokument opredeljuje kriterije in cilje nabave. Cilj nabave je izgradnja knjižnične zbirke, s katero lahko zadovoljujemo potrebe različnih ciljnih skupin uporabnikov v skladu s finančnimi sredstvi in potrebami okolja. Zato smo prikazali demografski in družbenoekonomski okvir za obe občini, pri čemer smo izpostavili oceno posameznih potreb. Sledi prikaz obsega in vsebine knjižnične zbirke ter obrata, pri čemer so izpostavljena posamezna področja. Prikazano je tudi financiranje nakupa knjižničnega gradiva in izračun potrebnih sredstev, pri čemer izpostavljamo izračun potrebnih sredstev za nabavo gradiva v skladu s standardi, ki kaže na pomanjkanje sredstev.

Natančno opredeljujemo splošne in posebne kriterije za izbor knjižničnega gradiva. Med splošne sodijo zakonske osnove in standardi, splošni vsebinski kriteriji, aktualnost, vrste gradiva in zastopanost posameznih tematskih področij. Med posebne kriterije smo uvrstili posebne kriterije glede na demografsko strukturo in posebne potrebe okolja.

Opredeljen je tudi proces nabave in vzdrževanje zbirke z nakupi in darovi.

KAZALO VSEBINE

1 Splošno	5
1.1 O Knjižnici Franceta Balantiča Kamnik	5
1.2 Poslanstvo in vizija	6
1.2.1 Poslanstvo.....	6
1.2.2 Vizija.....	7
1.3 Namen dokumenta	7
1.4 Prioritete in cilji	7
2 Okolje knjižnice	9
2.1 Demografski okviri in analiza uporabnikov	9
2.2 Družbenoekonomski okvir	13
2.2.1 Občina Kamnik.....	13
2.2.2 Občina Komenda.....	14
3 Dostop do knjižničnega gradiva	15
3.1 Mreža in odprtost (fizična dostopnost)	15
3.2 Elektronska dostopnost	16
4 Obseg in vsebina knjižnične zbirke	16
4.1 Stanje knjižnične zbirke	16
4.2 Obseg zbirke	17
4.3 Sestava zbirke	18
4.4. Obrat gradiva	18
4.5 Medknjižnična izposoja	19
4.6 Posebnosti	19
4.6.1 Domoznanska zbirka.....	19
4.6.2 Planinska zbirka.....	20

4.6.3 Hemeroteka.....	20
4.6.4 Digitalizirano gradivo.....	20
4.6.5 Bavarska zbirka	20
4.6.6 Medkulturna zbirka	20
5 Izbor knjižničnega gradiva	20
5.1 Splošni kriteriji	20
5.2 Splošni vsebinski kriteriji	22
5.3 Pomen za lokalno skupnost in lokalna vsebina	23
5.3.1 Potrebe lokalne skupnosti.....	23
5.3.2 Aktualnost in promocija	23
5.3.2 Vrste gradiva	23
5.3.3 Zastopanost posameznih tematskih oziroma predmetnih področij	24
5.3.4 Značilnosti, ki predstavljajo razvoj zbirke.....	25
5.4 Posebni kriteriji	26
5.4.1 Posebni kriteriji glede na demografsko strukturo	26
5.4.2 Posebni kriteriji glede na posebne potrebe okolja	27
6 Proces nabave in vzdrževanja zbirke.....	28
6.1 Proces nabave.....	28
6.1.1 Nakup.....	29
6.1.2 Darovi	29
6.2 Vzdrževanje zbirke.....	30
6.2.1 Odpis.....	30
6.2.2 Vežava	30
6.3 Odgovorni za nabavo in vzdrževanje zbirke	31

1 Splošno

1.1 O Knjižnici Franceta Balantiča Kamnik

Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik (v nadaljevanju KFBK) deluje za območje občin Kamnik in Komenda. Skupno število prebivalcev na tem območju na dan 01.01.2016 je bilo 35.363 prebivalcev. Knjižnica ima poleg osrednje knjižnice v Kamniku še krajevne enote v Komendi, Šmarci in Motniku ter potujočo knjižnico, ki omogoča dostop do knjižničnega gradiva tudi tistim uporabnikom, ki so iz bolj oddaljenih krajev in sicer sploh ne bi mogli do knjižnice ali pa veliko težje (otroci in starejši ljudje, ki nimajo prevoza, bolni, invalidi, ipd.). Enota Komenda deluje za Občino Komenda na 130 m², z vzorčno zbirko in lepo ter sodobno opremo. Od leta 2010 Knjižnica Šmarca deluje v prenovljenih prostorih na 85 kvadratnih metrih. V letu 2013 je KFBK odprla novo enoto v Motniku, ki omogoča večjo dostopnost do gradiva najbolj oddaljenim krajem v vzhodnem delu občine Kamnik. Knjižnica deluje na 50 kvadratnih metrih uporabne površine. S potujočo knjižnico gradivo razvažamo po dolini Črne, Kamniške Bistrice in Tuhinjski dolini ter v Tunjice, Volčji potok in Palovče.

17 zaposlenih, od tega 13 strokovnih delavcev, upravlja z zbirko, ki jo sestavlja iz 151.000 enot knjižničnega gradiva, ki ga hranimo in dajemo v uporabo na 1685 m² površine v osrednji knjižnici in enotah. Naše osnovne dejavnosti so nabava, obdelava, hranjenje in promocija rabe knjižničnega gradiva. Zato se ukvarjamo tudi z različnimi kulturnimi dejavnostmi, da bi občani knjižnico čim več in čim bolj učinkovito uporabljali.

Načrtovanje nabave knjižničnega gradiva in izgradnje knjižnične zbirke je skladno z zakonskimi podlagami in strokovnimi priporočili:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, 87/01 in 96/02 in 92/15)
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik (Uradni list RS, 34/15)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, 73/03 in 70/08) (v nadaljevanju Pravilnik)
- Standardi za splošne knjižnice (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2005) (v nadaljevanju Standardi)
- Manifest o splošnih knjižnicah, 1994
- Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020. (2012). Dostopno: <http://zdruzenje-knjiznic.si/dobro-je-vedeti/dokumenti/>.

- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 (Uradni list RS, 99/13)

Sledimo kazalnikom uspešnosti (Poslovnik o kakovosti) in trendom rasti ali upadanja posameznih kazalnikov. Upoštevamo tudi predloge in zahteve naših uporabnikov.

1.2 Poslanstvo in vizija

1.2.1 Poslanstvo

Smo središče bralne in informacijske kulture, znanja, sprostitve in druženja na kamniško – komendskem območju.

Imamo odprt in lahko dostopen prostor za intelektualno in osebnostno razvijanje, kjer uporabniki najdejo želene informacije, gradivo, vire in skupne trenutke s podobno in različno mislečimi ljudmi. Z našimi storitvami pomagamo pri premostitvi socialne izključenosti in ovir.

Dvigujemo kulturni nivo in ljudem bogatimo njihov vsakdan s široko ponudbo gradiva, prireditvev in storitev. Smo varuhi tradicije in knjižnične kulturne dediščine.

Do uporabnikov smo empatični, prijazni in jim vedno prisluhnemo. Nudimo celodneven in brezplačen dostop do gradiva in virov. Spodbujamo branje in skrbimo za informacijsko opismenjevanje. Usmerjeni smo k različnim ciljnim skupinam vseh generacij in poznamo bralne interese posameznikov.

Z različnimi dejavnostmi in dogodki promoviramo našo ponudbo in kulturne užitke in s tem privabljamo potencialne uporabnike. Z drugimi kulturnimi ustanovami sodelujemo pri skupnih projektih, se medsebojno obveščamo in si svetujemo. Z lokalno skupnostjo in ustanovitelji dobro sodelujemo.

Smo dodana vrednost okolju in vsak vloženi evro štirikratno povrnemo. Smo kolektiv, ki v prihodnost gleda z optimizmom. Različnost posameznikov tvori uspešen team, ki nudi tisto, kar ljudje potrebujejo in pričakujejo od sodobne knjižnice. Smo odgovorni, zanesljivi in učinkoviti bibliotekarji, informatorji, svetovalci in organizatorji. Združujemo izkušnje starejših in ideje mladih. Imamo dobre odnose in se spoštujemo.

Sodelavci se vseskozi izobražujemo in smo usmerjeni v razvoj.

1.2.2 Vizija

Smo inovativna knjižnica, ki se odziva na spremembe v lokalnem okolju. Predvidevamo tudi prihodnje potrebe uporabnikov in za te potrebe razvijamo svojo ponudbo. Vsem generacijam nudimo sodobne storitve.

1.3 Namen dokumenta

Namen dokumenta je oblikovanje konkretnih navodil za dopolnjevanje in oblikovanje knjižnične zbirke z nakupi in darovi ter z izborom za izločanje in odpis. Služi tudi kot vodilo zaposlenim z oblikovanimi strokovnimi smernicami in cilji, ki vplivajo na premišljeno, strokovno utemeljeno in finančno učinkovitejšo nabavo.

Namen dokumenta je tudi v tem, da našo nabavno politiko predstavimo javnosti: članom, potencialnim uporabnikom, založnikom, medijem in predvsem našim financerjem, torej občinama Kamnik in Komenda ter Ministrstvu za kulturo.

Z dokumentom opredeljujemo izhodišča, kriterije in cilje nabavne politike.

Izhodišča so:

- demografski okviri in ocena potreb lokalne skupnosti,
- stanje knjižnične zbirke,
- finančna sredstva.

Kriteriji so vsebinski in količinski, oblikovani so na osnovi:

- standardiziranih določil,
- ocen potreb okolja (značilne in posebne potrebe),
- analize stanja knjižnične zbirke.

1.4 Prioritete in cilji

Knjižnična zbirka KFBK podpira:

- vseživljenjsko učenje,
- formalno in neformalno izobraževanje ter učenje,
- informiranost uporabnikov

- prostočasno branje za razvedrilo in sprostitev,
- bralno pismenost,
- informacijsko pismenost
- smotrno izrabljanje prostega časa z uporabo knjižnega in neknjižnega gradiva ter knjižničnih servisov,
- identiteto lokalne skupnosti z domoznanskim gradivom,
- lokalno kulturo
- generira socialni kapital, ker posameznikom omogoča vključevanje v družbo in spreminja življenja,
- pomaga pri odločanju posameznika in skupnosti,
- pomaga pri razvoju posameznikove osebnosti, individualnosti, vrednot itd.,
- slovensko kulturno snovanje in literarno ustvarjalnost tudi tako, da redno kupujemo slovensko leposlovje in ga med bralci promoviramo,
- z informiranjem je knjižnica dejavnik sprememb.

Zato dopolnjujemo knjižnično zbirko glede na posamezne ciljne skupine (za predšolske, starejše, nezaposlene) ter ustrezne oblike gradiva. S tem omogočamo izpolnjevanje istih pravic vseh skupin prebivalcev. Knjižnična zbirka mora vsebinsko in glede na obliko odsevati različnost lokalne skupnosti, za katero knjižnica deluje.

Ker je v ospredju našega delovanja uporabnik, zagovarjamo njegove pravice do izbire gradiva v skladu z njegovimi hotenji in zmožnostmi. Zato dopolnjujemo zbirko uravnoteženo s kvalitetnim in hkrati popularnim gradivom. Knjižnična zbirka tudi na ta način odraža različne vidike naše lokalne skupnosti in odseva raznolikost.

Upoštevamo razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti tako, da upoštevamo potrebe posameznih ciljnih skupin, skrbimo za dostopnost naslovov, izvodov, elektronskega gradiva in ustrezno odprtost knjižničnih enot ter širitev mreže. Za spodbujanje branja in bralne kulture organiziramo različne dejavnosti za različne generacije.

Cilji izgradnje knjižnične zbirke so:

- upoštevanje izobraževalnih, kulturnih, informacijskih, raziskovalnih in sprostitvenih potreb okolja,
- zadovoljevanje potreb različnih ciljnih skupin uporabnikov, ki so opredeljeni v tem dokumentu
- nabava skladno s finančnimi možnostmi,

- dopolnjevanje knjižnične zbirke,
- letno načrtovanje na osnovi tega dokumenta,
- proaktivno izpolnjevanje naše vizije in poslanstva,
- prednostni letni cilji
- kriteriji za izločanje gradiva.

2 Okolje knjižnice

2.1 Demografski okviri in analiza uporabnikov¹

Občina Kamnik je del osrednjeslovenske statistične regije. Meri 266 kvadratnih kilometrov. Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 15. mesto. V letu 2014/2015 je imela občina 29.422/29.394 prebivalcev (14.462/14.448 moških in 14.960/14.946 žensk) (natančno v nadaljevanju). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 10. mesto. Na

¹ Statistični urad republike Slovenije: <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?id=60>

kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 111 prebivalcev; torej je bila gostota naseljenosti tu večja kot v celotni državi (102 prebivalca na km²).

Število živorojenih je bilo višje od števila umrlih. Naravni prirast je v letu 2014 bil 122/66 na 1.000 prebivalcev. V letu 2015 se je zmanjšalo število živorojenih kot tudi umrlih, kar je spremenilo naravni prirast in sicer na 45/58 na 1.000 prebivalcev.

Število tistih, ki so se iz občine odselili, je bilo višje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej negativen, znašal je -2,5. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil pozitiven, znašal je 1,7 (v Sloveniji 0,9).

Povprečna starost občanov je bila 40,7 leta in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42,4 leta).

Med prebivalci te občine je bilo število najmlajših – kar je značilnost le redkih slovenskih občin – večje od števila najstarejših: na 100 oseb, starih 0 do 14 let, je prebivalo 92 oseb starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino nižja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 121). Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev te občine dviga v povprečju počasneje kot v celotni Sloveniji. Podatki po spolu kažejo, da je bila vrednost indeksa staranja za ženske v vseh slovenskih občinah višja od indeksa staranja za moške. V občini je bilo – tako kot v večini slovenskih občin – med ženskami več takih, ki so bile stare 65 let ali več, kot takih, ki so bile stare manj kot 15 let; pri moških pa je bila slika ravno obrnjena.

V občini je delovalo 20 vrtcev, obiskovalo pa jih je 1.439 otrok. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari od 1–5 let jih je bilo 79 % vključenih v vrtec , kar je več kot v vseh vrtcih v Sloveniji skupaj (76,5 %). V tamkajšnjih osnovnih šolah se je v šolskem letu 2014/2015 izobraževalo približno 2.560 učencev . Različne srednje šole je obiskovalo okoli 1.090 dijakov. Med 1.000 prebivalci v občini je bilo povprečno 40 študentov in 10 diplomantov; v celotni Sloveniji je bilo na 1.000 prebivalcev povprečno 42 študentov in 9 diplomantov .

Med osebami v starosti 15 do 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 61 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je več od slovenskega povprečja (57 %).

Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 10,6 % registriranih brezposelnih oseb, to je manj od povprečja v državi (13,1 %). Med brezposelnimi je bilo tu – kot v večini slovenskih občin – več žensk kot moških.

Občina Komenda je del osrednjeslovenske statistične regije. Meri 24 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 192. mesto.

Občina ima 5.955 prebivalcev. V letu 2014/2015 je imela občina 5.904/5.955 prebivalcev (2.947/2.506 moških in 2.983/2.972 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 88. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živelo povprečno 245 prebivalcev; torej je bila gostota naseljenosti tu večja kot v celotni državi (102 prebivalca na km²).

Število živorojenih je bilo višje od števila umrlih. Naravni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej v tem letu pozitiven, znašal je 11,2 (v Sloveniji 1,1). Število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo enako številu tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej enak 0. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil pozitiven, znašal je 11,2 (v Sloveniji 0,9).

Povprečna starost občanov je bila 37,7 leta in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42,4 leta).

Med prebivalci te občine je bilo število najmlajših večje od števila najstarejših: na 100 oseb, starih 0 do 14 let, je prebivalo 63 oseb starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino nižja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 121). Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev te občine dviga v povprečju počasneje kot v celotni Sloveniji. Podatki po spolu kažejo, da je bila vrednost indeksa staranja za ženske v vseh slovenskih občinah višja od indeksa staranja za moške. V občini je bilo – kar je značilnost le redkih slovenskih občin – med ženskami manj takih, ki so bile stare 65 let ali več, kot takih, ki so bile stare manj kot 15 let; pri moških pa je bila slika ravno obrnjena.

V občini je deloval 1 vrtec, obiskovalo pa ga je 346 otrok. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari od 1–5 let jih je bilo 81 % vključenih v vrtec, kar je več kot v vseh vrtcih v Sloveniji skupaj (76,5 %). V tamkajšnjih osnovnih šolah se je v šolskem letu 2014/2015 izobraževalo približno 630 učencev. Različne srednje šole je obiskovalo okoli 230 dijakov. Med 1.000 prebivalci v

občini je bilo povprečno 30 študentov in 7 diplomantov; v celotni Sloveniji je bilo na 1.000 prebivalcev povprečno 42 študentov in 9 diplomantov .

Med osebami v starosti 15 do 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 64 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je več od slovenskega povprečja (57 %).

Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 8,4 % registriranih brezposelnih oseb, to je manj od povprečja v državi (13,1 %). Med brezposelnimi je bilo tu – kot v večini slovenskih občin – več žensk kot moških.

Čeprav je občina Kamnik velika, je poselitev dokaj strnjena ob osi Kamniške Bistrice od Šmarce preko Duplice in Kamnika do Mekinj. Redkeje naseljena področja so na severu in vzhodu občine, kjer so tudi javne prometne povezave s središčem občine redke. Občina Komenda je enakomerno porazdeljena, ni težko dostopnih krajev in tudi prometne povezave so bolj ugodne, zato imajo prebivalci več možnosti za dostop do drugih knjižnic.

Sklenemo lahko, da je prebivalstvo v obeh občinah mlajše, da je veliko število najmlajših in da je nezaposlenost nižja od povprečja v državi. Veliko je mladih družin.

Tabela 1: Člani in uporabniki KFBK

Število prebivalcev 2015	35.363	12,8 izposoje knjižničnega gradiva/prebivalca
Izposoja na dom	435.275	
Izposoja v knjižnico	19.322	
Skupaj izposoja	454.597	Mladi 157.986 – 34,8 %; Odrasli 296.611
Delež članov glede na število prebivalcev	23,7%	

Število članov MKK	8.371	Mladi 3.356 – 40 %; Odrasli 5.015
Število obiskov na prebivalca	4,9	Zaradi izposoje: 146.281; obisk prireditvev: 27.853 Skupaj: 174.134

V KFBK uporabnikov in članov ne razlikujemo, uporabniki uporabljajo storitve, kot so prireditve, vseživljenjsko učenje in uporabo čitalniškega gradiva ter računalnikov. Uporabniki so tudi tisti, ki uporabljajo digitalizirane vire knjižnice. S knjižnično zbirko želimo k njeni uporabi in branju privabiti zlasti neaktivne uporabnike.

2.2 Družbenoekonomski okvir

2.2.1 Občina Kamnik

Med osebami v starosti 15 let - 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 61 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je več od slovenskega povprečja (57 %). Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 10,6 % registriranih brezposelnih oseb, to je manj od povprečja v državi (13,1 %). Med brezposelnimi je bilo tu - kot v večini slovenskih občin - več žensk kot moških.

V občini Kamnik so 4 vrtci z več oddelki, pet osnovnih šol, ena s prilagojenim programom in ena znotraj zavoda za invalidno mladino v CIRIUS-u. Dve osnovni šoli sta v neposredni bližini knjižnice.

Prav tako blizu je Gimnazija in srednja šola Rudolfa Maistra, ki ima poleg gimnazijskega še program predšolske vzgoje in ekonomski srednješolski program. Zavod CIRIUS je namenjen rehabilitaciji in izobraževanju invalidnih otrok in mladine. V neposredni bližini knjižnice je tudi Glasbena šola.

Kamnik ima močno kulturno tradicijo, kateri institucionalni nosilci so Medobčinski muzej Kamnik, Dom kulture Kamnik, Javni sklad za kulturne dejavnosti ter mnoga kulturna, pevska društva. Zlasti na podeželju so kulturna društva dejavna z vaškimi odri in prireditvami (Motnik, Šmartno, Laze, Mekinje, Šmarca). V mestu je dejavno Društvo svetega Jakoba s predavanji in drugimi dogodki, katerih namen je spoznavanje kamniške preteklosti. Omeniti je treba tudi MKD

Priden možic, MC Kotlovnica, Foto klub Kamnik, Društvo upokojencev, Študentski klub Kamnik, Zavod Oreli, ki se posveča dobrotelosti in prostovoljstvu, medgeneracijska druženja, Turistično društvo Kamnik. Na glasbenem področju deluje precej kakovostnih zborov, dolgo tradicijo ima Kamniška godba. Posebej pa je potrebno izpostaviti zbor Lira zaradi tradicije, ki je del kamniške zgodovine, in tudi kakovosti, pa tudi Planinsko društvo, ki je v dolgih letih skrbelo za markiranje, planinske kočice, organizacijo pohodov in izobraževanje vodnikov ter dalo širšemu okolju mnoge znane alpiniste. Kulturno tradicijo kaže tudi oživljeno izdajanje Kamniškega zbornika. Prisotna so tudi amaterska likovna društva, ki ustvarjajo in razstavljajo.

Ta raznovrstnost se kaže v velikem zanimanju za domoznastvo, dramska besedila za vaške odre, planinsko zbirko, gradivo za učenje risanja in slikanja. Bližina šol se pozna v velikem zanimanju za domača branja in maturitetne predmete, medtem ko gradivo za projektne naloge in referate učenci in dijaki iščejo po spletu. V povezavi s predšolsko vzgojo je iskanje gradiva za didaktične dejavnosti in ročne spretnosti, medtem ko pedagoškega gradiva za osnovne in srednje šole za učitelje nabavljajo šolske knjižnice. Zanimanje za domoznastvo se odraža v obisku prireditelj z domoznansko tematiko.

Razvijata se turizem in ekološko kmetijstvo, veliko je športnih društev. Kot turistična destinacija občina še ni razvita kljub nekaterim naravnim in kulturnim znamenitostim. Ekološko kmetijstvo se razvija zlasti v Tuhinjski dolini, kjer je dejavno Turistično društvo Tuhinj v povezavi z razvojem Term Snovik. Priljubljene in uspešne športne panoge so tek, vaterpolo, kolesarstvo in odbojka.

Gospodarstva in malo gospodarstvo stagnira. Uspešno delujeta Menina in Calcit, mnoge tradicionalne panoge so propadle ali životarijo, tudi tiste, ki so bile prepoznavne kot uveljavljena blagovna znamka (Svilanit, Stol z rexom, Eta, KIK, Utok). Okolje namesto močne industrijske identitete še ni razvilo nadomestne identitete.

2.2.2 Občina Komenda

Med osebami v starosti 15 let - 64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 64 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), kar je več od slovenskega povprečja (57 %). Med aktivnim prebivalstvom občine je bilo v povprečju 8,4 % registriranih brezposelnih oseb, to je manj od povprečja v državi (13,1 %). Med brezposelnimi je bilo tu - kot v večini slovenskih občin - več žensk kot moških.

En vrtec in ena šola sta značilni za to majhno občino, ki je ruralnega in predmestnega značaja. Na medsebojno povezovanje kažejo Društvo upokojencev, Medgeneracijski center, MC

Mravljische, kulturno društvo, športna društva (s tradicijo zlasti konjeniško), planinsko društvo, Ustanova Petra Pavla Glavarja, ki goji tradicijo mecenstva za uspešne učence in dijake. Pomembna je tradicija lončarstva, ki pa jo goji le še en rokodelec. Kulturna znamenitost je zapuščina Petra Pavla Glavarja in njegova originalna knjižnica.

Krajevna knjižnica v Komendi deluje od leta 2005, po nekaj letih so jo ljudje sprejeli in je čedalje več zanimanja zanjo, kar kaže na uspeh. Zaposleni na podlagi opazovanj in izkušenj ocenjujejo, da so potrebe po gradivu podobne kot v Kamniku, da je posebnost le bližina šol in vrtcev, kar vpliva na povpraševanje gradiva za otroke in učence.

V gospodarskem smislu je prinesla spremembe nova poslovna cona, kjer imajo prostore podjetja, obrtniki in tudi večja podjetja.

3 Dostop do knjižničnega gradiva

KFBK aktivno sodeluje v vzajemnem katalogu in v vseh enotah omogoča dostop do vzajemnega kataloga. S tem je omogočena tudi dostopnost do informacij o kupljenem gradivu. V vseh enotah je prost pristop do gradiva, ki si ga člani v veliki večini lahko izposodijo na dom. Članom dostop do gradiva omogočamo tudi preko meddodelčne izposoje. Za prezenčno izposajo je namenjeno le domoznansko gradivo. Gradivo, ki ga v naši knjižnici nimamo, članom priskrbimo z medknjižnično izposajo iz drugih knjižnic. V vseh enotah uporabnikom omogočamo brezplačen dostop do svetovnega spleta in elektronskih podatkovnih zbirk ter izposajo e-knjig.

3.1 Mreža in odprtost (fizična dostopnost)

Prizadevamo si, da bo knjižnično gradivo enako dostopno vsem prebivalcem na območju, ki ga knjižnica pokriva. KFBK ima poleg osrednje knjižnice v Kamniku še štiri enote: Komenda, Šmarca, Motnik in potujočo knjižnico. Osrednja knjižnica je odprta 55 ur na teden, Knjižnica Komenda 37 ur, Knjižnica Šmarca 16 ur in Knjižnica Motnik 6 ur na teden. Potujoča knjižnica na vsakih štirinajst dni obiskuje kraje po dolini Črne, Kamniške Bistrice in Tuhinjski dolini ter Tunjice, Volčji potok in Palovče. Spremljamo potrebe uporabnikov po novih postajališčih potujoče knjižnice in jih v veliki meri upoštevamo. V zadnjih letih se je število postajališč potujoče knjižnice povečalo iz 21 na 25. Od leta 2015 ima potujoča knjižnica postajališče tudi ob oskrbovanih stanovanjih v Kamniku v neposredni bližini Doma starejših občanov.

Krajevne knjižnice so odprte 100% v skladu z Uredbo o osnovnih storitvah knjižnice, kjer je določena tedenska odprtost glede na število prebivalcev. Obratovalni čas krajevnih knjižnic smo prilagodili potrebam večine prebivalcev v posameznem kraju.

Novo gradivo, ki ga katalogiziramo in inventariziramo v osrednji knjižnici v Kamniku, redno in sproti dostavljamo v vse enote in s tem skrbimo, da je novo gradivo čim prej na voljo uporabnikom.

3.2 Elektronska dostopnost

Našim uporabnikom omogočamo dostop do informacij in gradiva tudi z elektronskimi viri:

- internetna stran in elektronske storitve, kjer so dostopne tudi informacije javnega značaja
- Cobiss katalog
- lastna podatkovna zbirka Kamniško-komendski biografski leksikon
- digitalizirani dokumenti v Digitalni knjižnici Slovenije dLib.si, kjer uporabniki lahko dostopajo do polnih besedil starejšega gradiva, ki ga je na portal prispevala KFBK (Kamničan, Kamniški občan, Kamniški zbornik...)
- portal Kamra, ki vsebuje digitalizirane vsebine s področja domoznanstva v knjižnicah in drugih lokalnih ustanovah
- oddaljeni dostop do elektronskih virov, kar omogoča dostop do elektronskih podatkovnih zbirk od doma: EbscoHost, IUS-INFO in FIND-INFO
- PressReader, ki prinaša tekoče izdaje več kot 3.000 nacionalnih, regionalnih in lokalnih časnikov in revij iz vsega sveta
- e-knjige Biblos, ki omogoča izposojajo e-knjig v slovenskem jeziku. Glede na potrebe uporabnikov in v želji, da dopolnimo zbirko z novimi mediji bomo posvečali večjo pozornost nabavi e-knjig. Dopolnjevanje knjižnične zbirke z e-knjigami je pomembno tudi zato, da si naši člani lahko izposodijo knjigo, ki je v tiskani izdaji izposojena.

4 Obseg in vsebina knjižnične zbirke

4.1 Stanje knjižnične zbirke

KFBK s svojo dejavnostjo pokriva občini Kamnik in Komenda, ki imata skupaj 35.363 prebivalcev (SURs 31. 12. 2015). Knjižnična zbirka KFBK je 31.12.2015 obsegala skupaj 151.570 enot knjižničnega gradiva (140.882 knjižno gradivo, 10.688 neknjižnega gradiva).

Glede na obseg in sestavo zbirke primerjamo knjižnično zbirko z določili Pravilnika in Standardov. Stanje knjižnične zbirke ugotavljamo tudi z obratom gradiva in analizo medknjižnične izposoje. Obrat gradiva po posameznih strokovnih področjih, ki jih razvrščamo v UDK skupine, nam pove, katera tematska področja v zbirki so slabo zastopana.

4.2 Obseg zbirke

Tabela 2: Primerjava zbirke KFBK glede na določila Pravilnika in Standardov

	PRAVILNIK	STANDARDI	KFBK
Število enot knjižničnega gradiva na prebivalca	3,7	4,4	4,3
Število enot knjižnega gradiva na prebivalca	3,4	4	4,0
Število enot neknjižnega gradiva na prebivalca	0,3	0,4	0,3
Število naslovov tekoče naročenih serijskih publikacij	40	100	194 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska v osrednji knjižnici
Število naslovov tekoče naročenih serijskih publikacij v vsaki enoti	20	30	povprečno 28 tekoče naročenih naslovov informativnega period. tiska v enotah

Glede na Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe ima KFBK ustrezen obseg knjižničnega gradiva.

Knjižnična zbirka ne dosega določil Standardov za splošne knjižnice glede na število enot vsega gradiva na prebivalca in neknjižnega gradiva na prebivalca. Pri povprečnem številu naslovov tekoče naročenih serijskih publikacij v organizacijskih enotah pa se Standardom približuje.

4.3 Sestava zbirke

Tabela 3: Primerjava zbirke KFBK glede na določila Standardov.

STANDARDI	KFBK
razmerje naslovov: 60 % strokovno gradivo 40% leposlovje	razmerje naslovov: 54,7 % strokovno gradivo 45,3% leposlovje
razmerje naslovov: 25% - 30% gradiva za mladino 70% - 75% gradiva za odrasle	razmerje naslovov: 25,3% gradiva za mladino 74,7% gradiva za odrasle

Sestava zbirke odstopa od Standardov pri razmerju naslovov leposlovja in strokovnega gradiva. Takšno razmerje je posledica projekta prenove zbirke, ki je potekal v preteklih petih letih. Odpisali smo veliko število zastarelega strokovnega gradiva z namenom, da je zbirka aktualna.

4.4. Obrat gradiva

Pri analizi obrata gradiva v KFBK smo upoštevali obrat strokovnega gradiva za odrasle.

Obrat gradiva v KFBK je 3,00 in presega povprečje v slovenskih splošnih knjižnicah, kjer je povprečje 2,20.

Najnižji obrat, ki je nižji od 1 ima strokovno gradivo z UDK vrstnici 69 - gradbeništvo, 73 – kiparstvo, 75 – slikarstvo, 78 – glasba, 78(CD) – glasba na CD, 791.4, 792 – film, gledališče. Nizek obrat gradiva je tudi znotraj UDK skupine 821 - literarne študije.

Znotraj UDK skupine 9 ima obrat nižji ali enak 1 gradivo z vrstilci 908 – domoznanstvo, 94"39/45" – zgodovina druge svetovne vojne in 94(497.4), 94(497.4) – zgodovina in geografija Slovenije.

Visok obrat gradiva nad 3 ima gradivo z UDK vrstilci 133 – okultizem, 159.9 – psihologija, 17 - etika, 311 – statistika, 37 – vzgoja, 59 – zoologija, 615.8 - alternativna medicina, 618 – porodništvo, 65 – management, 657 – računovodstvo, 74 - risanje in uporabna umetnost ter 913 – turistični vodiči.

Visok obrat gradiva je tudi znotraj UDK skupine 811 – jezikoslovje, zlasti jezikovni tečaji in priročniki za učenje angleščine in nemščine.

Obrat gradiva znotraj UDK skupine 5 – naravoslovne vede je večinoma nad 2,2.

Zanimal nas je tudi obrat tujejezičnega leposlovja. Obrat leposlovja v angleškem jeziku je 2,2, v nemškem jeziku 0,7. Gradivo v Medkulturni zbirki ima obrat 0,5.

4.5 Medknjižnična izposoja

Pomemben kazalec za načrtovanje nabavne politike je tudi medknjižnična izposoja. V letu 2015 je bilo 78 enot knjižničnega gradiva izposojenega iz drugih knjižnic. Izposojenih je bilo 22 enot strokovnega gradiva v tujih jezikih, kar predstavlja 28,2% celotne medknjižnične izposoje. Največ izposojenih enot v slovenskem jeziku je bilo iz tematskega področja management, ekonomija in računovodstvo (16 enot). S področja prava je bilo izposojenih 5 enot in po 3 enote s področja vzgoje in medicine. Ostalo gradivo je bilo iz različnih področij, 4x pa je bil izposojen en naslov, ki je bil za domače branje.

4.6 Posebnosti

4.6.1 Domoznanska zbirka

Zbirka obsega vsebinsko in oblikovno raznovrstno gradivo s področja občin Kamnik in Komenda. Gradivo je urejeno in dostopno v čitalnici. S tem gradivom je knjižnica tesno povezana z lokalnim okoljem in omogoča našim uporabnikom danes in v prihodnosti spoznati kraje in ljudi, njihovo življenje in običaje.

4.6.2 Planinska zbirka

Kamničani so veliki ljubitelji gora in med njimi so tudi vrhunski alpinisti, zato smo v knjižnici oblikovali planinsko zbirko. Gradivu smo posvetili posebno pozornost in dokupili manjkajoče naslove ter naslove v tujih jezikih. Zbirko planinskega kotička sproti dopolnjujemo z novostmi: knjigami, zemljevidi, filmi, zgoščenkami, drobnim tiskom Planinskega društva Kamnik.

4.6.3 Hemeroteka

V zbirki, ki nastaja od leta 1996, so zbrani članki iz časnikov in časopisov s širokega področja tako strokovnih prispevkov kot dnevnih novic, ki pokrivajo območje občin Kamnik in Komenda. Hemeroteka obsega preko 4.000 člankov, ki so urejeni kronološko in po tematskih področjih.

4.6.4 Digitalizirano gradivo

Z digitalizacijo domoznanskega gradiva želimo omogočiti dostop do tega gradiva širšemu krogu uporabnikov. Do tega gradiva uporabniki lahko dostopajo preko Digitalne knjižnice Slovenije dLib.si.

4.6.5 Bavarska zbirka

Slovensko-bavarsko društvo je knjižnici darovalo 1.700 knjig, ki so večinoma zgodovinske, geografske in umetniške vsebine s področja Bavarske. Slovensko-bavarsko društvo je nastalo zaradi zanimanja za našo skupno zgodovino, ki so jo zaznamovalo grofje Andeški. Darovano zbirko smo uredili v posebnem delu čitalnice.

4.6.6 Medkulturna zbirka

Zbirka je nastala zaradi potrebe po omogočanju enakopravne dostopnosti do gradiva v maternem jeziku za Neslovence. Zbirko sestavlja knjižnično gradivo v srbskem, hrvaškem, albanskem, bosanskem in makedonskem jeziku. Namenjena je širjenju medkulturnega dialoga in bralne pismenosti.

5 Izbor knjižničnega gradiva

5.1 Splošni kriteriji

Cilji tega dokumenta so prvo vodilo pri oblikovanju knjižnične zbirke z nabavo in darovi. Za doseganje teh ciljev upoštevamo splošne in posebne kriterije. Za nas sta pomembna uporabnik

in lokalna skupnost, zato je knjižnična zbirka oblikovana tako, da upošteva potrebe skupnosti, njeno različnost glede vsebine, jezikov, formatov, kvalitete, da upošteva nove zahteve in inovacije ter spoštuje tradicijo.

Za načrtovanje nabavne politike poleg določil Standardov upoštevamo tudi zahteve javnega poziva za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva Ministrstva za kulturo in priporočila Resolucije o nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 (Uradni list RS, 99/13)

Standardi določajo:

- razmerje 60% : 40% - strokovno gradivo : leposlovno gradivo
- razmerje 70% : 30% - gradivo za odrasle: gradivo za mladino
- najmanj 100 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska v osrednji knjižnici
- najmanj 30 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska v vsaki enoti

Zahteve javnega poziva in priporočila Resolucije o nacionalnem programu za kulturo 2014 – 2017 določajo:

- vsaj 15 % naslovov publikacij v javnem interesu (subvencionirano gradivo) v vsako enoto knjižnice
- ustrezen delež nabave humanistike in kvalitetnega prevodnega leposlovja
- slovenski avtorji.

Analiza knjižnične zbirke je pokazala, da je razmerje naslovov med strokovnim gradivom in leposlovjem v korist leposlovju. Takšno razmerje je posledica projekta prenove zbirke, ki je potekal v preteklih petih letih. Odpisali smo veliko število zastarelega strokovnega gradiva z namenom, da je zbirka aktualna. V prihodnjih letih nameravamo odpisati večje število naslovov leposlovnega gradiva, zlasti stare izdaje trivialne literature, zato načrtujemo nabavo kot določajo Standardi:

- 60 % naslovov strokovnega gradiva,
- 40 % naslovov leposlovja.

Knjižnična zbirka KFBK dosega spodnjo mejo določil Standarda glede deleža naslovov gradiva za mladino. Z upoštevanjem kvalitete gradiva za otroke in mladino, načrtujemo prirast 30 % naslovov gradiva za mladino in 70% naslovov gradiva za odrasle.

V osrednji knjižnici načrtujemo 180 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska, v enotah pa povprečno 30 tekočih naslovov

S tako nabavno politiko se bomo poskušali glede na sestavo zbirke približati priporočilom Standarda.

Posebno pozornost posvečamo izdajam del vrhunskih slovenskih avtorjev s področja leposlovja kvalitetnemu prevodnemu leposlovju in ustreznemu deležu humanistike. V nabavo vključujemo vsaj 15 odstotkov naslovov publikacij, ki se štejejo med publikacije v javnem interesu. Zahteve kulturne politike so omogočiti uporabnikom branje e-knjig v slovenskem jeziku, zato bomo nabavili vsako leto najmanj 250 naslovov e-knjig za naše uporabnike.

5.2 Splošni vsebinski kriteriji

Splošni kriteriji, ki določajo izbor gradiva glede na vsebino:

- Vsebina gradiva je pomembna za zadovoljevanje sedanjih in prihodnjih potreb lokalne skupnosti.
- Izbor strokovnega gradiva temelji na trajni vrednosti strokovne vsebine. Poseben poudarek namenjamo temeljni strokovni literaturi z najrazličnejših področij, ki jo potrebujejo dijaki in študentje različnih fakultet. S strokovnim gradivom podpiramo tudi vseživljenjsko učenje, formalno in neformalno izobraževanje ter učenje, informacijsko pismenost in izrabljanje prostega časa z uporabo knjižnega in neknjižnega gradiva. Dopolnjevali bomo vsa strokovna področja z novimi aktualnimi vsebinami. Zagotoviti želimo ustrezno število knjižničnega gradiva glede na potrebe in pričakovanja uporabnikov.
- Pri leposlovnem gradivu upoštevamo kakovost vsebine (priznan avtor, založnik, ilustrator, pozitivne kritike v strokovnih in drugih publikacijah). Z nakupom leposlovnega gradiva podpiramo slovensko literarno ustvarjalnost. Nabavljamo nagrajeno leposlovno gradivo v tujih jezikih.

5.3 Pomen za lokalno skupnost in lokalna vsebina

5.3.1 Potrebe lokalne skupnosti

Sociodemokratska analiza je pokazala na veliko zastopanost otrok in mladih ter nezaposlenih, večje število vrtcev, imamo srednjo šolo in veliko število društev ter upadanje gospodarskih dejavnosti, kar vpliva na izbor prednostnega gradiva.

Na podlagi te analize imajo prednost naslednja vsebinska področja: vzgoja, porodništvo, družine (s področja psihologije, vzgoje, medicine); pohodništvo in planinstvo, domoznansko, ekološko kmetijstvo, industrijska dediščina.

5.3.2 Aktualnost in promocija

Spremljamo in nabavljamo novosti tekoče produkcije. S tem omogočamo, da bo knjižnična ponudba aktualna. Trudimo se, da je gradivo v knjižnici dostopno čim prej po izidu. V antikvariatih in lokalnem okolju povprašujemo po starejšem gradivu z domoznansko vsebino in s tem dopolnjujemo domoznansko zbirko.

Aktualnost gradiva dosegamo tudi z rednim izločanjem in odpisovanjem zastarelega gradiva ter dopolnjevanje z novejšim aktualnim gradivom.

Z različnimi promocijskimi načini bomo promovirali knjižnično zbirko: objave seznamov novosti na domači strani in na spletnem socialnem omrežju facebook, izdelava priporočilnih seznamov gradiva, tematske razstave gradiva na oddelkih knjižnice, razstave domoznanskega gradiva, predstavitve lokalnih avtorjev, sodelovanje z gradivom na Kamfestu. Posebno pozornost bomo namenili promociji e-knjig in s tem bralce seznanjali tudi z uporabo tovrstnega gradiva. S sodelovanjem na socialnem omrežju vzpostavljamo dvosmerno komunikacijo z našimi uporabniki, kar nam omogoča kvalitetno in premišljeno upravljanje odnosov z uporabniki.

5.3.2 Vrste gradiva

S svojo knjižnično zbirko smo informacijsko, izobraževalno, kulturno, socialno in komunikacijsko središče lokalne skupnosti. Zato zagotavljamo raznovrstno gradivo v različnih oblikah, na različnih medijih in v ustreznem številu izvodov posameznega naslova:

- Knjižno gradivo: knjige in brošure, igralne knjige, serijske publikacije

- Neknjžno gradivo na fizičnih nosilcih: DVD za otroke in odrasle, CD z glasbo lokalnih ustvarjalcev in z otroško glasbo ter pravljicami, blue raye
- multimedijško gradivo za učenje tujih jezikov in ostalih področij
- planinsko kartografsko gradivo
- Elektronske vire
- E-knjige
- Igrače
- Knjige z večjim tiskom za starejše
- Praviloma ne kupujemo učbenikov, delovnih zvezkov, gradiva za izpolnjevanje, gradiv s spiralno vezavo in miniaturo.

5.3.3 Zastopanost posameznih tematskih oziroma predmetnih področij

Izbor strokovnega gradiva temelji na trajni vrednosti strokovne vsebine. Poseben poudarek namenjamo temeljni strokovni literaturi z najrazličnejših področij, ki jo potrebujejo dijaki in študentje različnih fakultet. S strokovnim gradivom podpiramo tudi vseživljenjsko učenje, formalno in neformalno izobraževanje ter učenje, informacijsko pismenost in izrabljanje prostega časa z uporabo knjižnega in neknjižnega gradiva. Dopolnjevali bomo vsa strokovna področja z novimi aktualnimi vsebinami. Zagotoviti želimo ustrezno število knjižničnega gradiva glede na potrebe in pričakovanja uporabnikov.

Glede na rezultate analize obrata gradiva in medknjižnične izposoje ter analizo lokalne skupnosti bomo znotraj posameznih tematskih skupin upoštevali naslednje kriterije:

- strokovno področje gradbeništvo ima nizek obrat, zato bomo področje dopolnili z novejšim, aktualnim gradivom
- nizek obrat ima tudi gradivo z nekaterih področij umetnosti, kjer pa smo zastarelo gradivo že odpisali. Zaradi nizkega obrata glasbe na CD ploščah bomo nabavljali le CD z glasbo lokalnih izvajalcev in pesmic ter pravljic za otroke.
- za področje geografije in zgodovine bomo pozorni na maturitetno gradivo, ki ga bomo nabavili v večjem številu izvodov, nabavili pa bomo tudi vse gradivo, ki obravnava zgodovino in geografijo Slovenije
- pozorni bomo na študijsko gradivo za področje statistike, ekonomije, prava ter vzgoje in izobraževanja, kjer je obrat visok. Redno bomo spremljali izdaje turističnih vodičev v slovenskem in tudi tujih jezikih

- visok obrat je tudi za strokovna področja psihologija, alternativna medicina in porodništvo, zato bomo kupili več izvodov posameznega naslova. Pri gradivu na temo porodništvo, kjer sodelujemo z Materinsko šolo v Kamniku, bomo kupili vse izdaje gradiva na to temo in s tem skušali ustreči potrebam uporabnikov. Visok obrat gradiva in velik delež medknjižnične izposoje s področja managementa, ekonomije in računovodstva kaže tudi na potrebe okolja, zato bomo spremljali in kupovali izdaje posameznih fakultet s tega področja.
- številna društva in aktivnosti v lokalnem okolju se kažejo tudi v visokem obratu gradiva s področja uporabne umetnosti in risanja, zato bomo kupili več izvodov posameznega naslova, pa tudi gradivo v tujih jezikih s področja oblikovanja in uporabne umetnosti
- planinsko zbirko bomo dopolnjevali z vsemi izdajami s področja alpinizma v slovenskem jeziku in gradivom v tujih jezikih ter starejšim gradivom
- za vse gradivo znotraj UDK skupine 5 – naravoslovne vede bomo nadaljevali z nabavo študijskega in maturitetnega gradiva ter priročnikov za srednješolce v večjem številu izvodov
- na področju jezikoslovja bomo pozorni na priročnike in multimedijsko gradivo za učenje tujih jezikov in slovenščine za tujce.
- pri leposlovju bomo upoštevali literarno in umetniško vrednost gradiva, ugled in pomen avtorja, pozitivne ocene v relevantnem tisku. Posebej bomo pozorni na izdaje, ki jih podpira Javna agencija za knjigo in bomo nabavili najmanj 15% naslovov tega gradiva za vse enote knjižnice. Prav tako smo pozorni na slovensko izvirno leposlovje in nagrajene avtorje ter kakovostna prevedena dela. Upoštevamo tudi zahteve po branju za sprostitev, zato bomo nabavili tudi aktualno leposlovje. Pri otroškem in mladinskem leposlovju bomo upoštevali kakovost in nabavljali več izvodov gradiva, ki je za domače branje.

5.3.4 Značilnosti, ki predstavljajo razvoj zbirke

Poleg ustreznega obsega, sestave in kvalitete knjižnične zbirke so za razvoj naše zbirke pomembne še naslednje prioritete:

- Prednost ima novejše gradivo.
- Nadomeščanje izrabljenega gradiva z novimi izdajami
- Zamenjava zastarelih vsebin z novimi deli
- Spremljanje demografske strukture, da bi zbirka zadovoljevala potrebe vseh uporabnikov knjižnice
- Glede na zaznane potrebe dokupujemo starejše gradivo: pobude iz oddelkov s pomočjo obrazca (ID- Obr.44-16) in na podlagi analize medknjižnične izposoje

- Za dopolnjevanje posebnih zbirk knjižnice (domoznanske, planinske zbirke) dokupujemo starejše gradivo in iščemo aktualno gradivo v lokalnem okolju (diplomske naloge, siva literatura, drobni tisk itd.)
- Vključevanje sodobnih medijev (e-knjige, multimedijski kompleti, elektronski viri)
- Spremljamo obrat gradiva in dopolnjujemo področja, kjer je nizek obrat gradiva.

5.4 Posebni kriteriji

5.4.1 Posebni kriteriji glede na demografsko strukturo

Sociodemokratska analiza je pokazala na veliko zastopanost otrok in mladih ter nezaposlenih, večje število vrtcev, imamo srednjo šolo in veliko število društev ter upadanje gospodarskih dejavnosti, kar vpliva na izbor prednostnega gradiva.

Na podlagi te analize imajo prednost naslednja vsebinska področja: vzgoja, porodništvo, družine (s področja psihologije, vzgoje, medicine); pohodništvo in planinstvo, domoznanstvo, ekološko kmetijstvo, industrijska dediščina.

Usmerjeni smo k ciljnim skupinam, saj je določeno gradivo namenjeno določenim ciljnim skupinam:

- Predšolski: kartonke in pester izbor kvalitetnih slikanic (pomembna je vsebina, ilustracije in jezik) v večjem številu izvodov, 1 izvod, kadar gre za slabo kvaliteto ali vsebinsko neustreznost, zvočni posnetki z pravljicami in otroškimi pesmicami, v enoti Komenda dopolnjevanje zbirke igralnih knjig in dopolnjevanje igroteke
- Osnovnošolci: gradimo posebno zbirko za začetnike branja (slikopisi, knjige z velikimi tiskanimi črkami), posebno zbirko z gradivom, ki je primerno za dislektike, poučno gradivo, ki razvija vedoželjnost; za starejše osnovnošolce nabavljamo gradivo, ki obravnava probleme odraščanja (nasilje, alkohol, motnje hranjenja, droge,...), dopolnjujemo zbirko stripov v večjem številu in poučno gradivo, ki jim je v pomoč pri šolskih obveznostih (seminarske naloge, referati, različna tekmovanja). Za domača branja in bralno značko bomo nabavili večje število izvodov določenih naslovov, prav tako za Cankarjevo tekmovanje in angleško bralno značko
- Mlade družine: pomembnejše gradivo s področja vzgoje in večina gradiva s področja porodništva

- Dijaki: strokovno gradivo, ki jim je v pomoč pri šolskem delu (seminarske naloge, referati, različna tekmovanja), gradiva, ki vsebujejo dodatne vaje in razlage za posamezna področja ter gradiva za pripravo na maturo
- Študentje: strokovno in študijsko gradivo za študij, vendar ne skripta
- Odrasli: pester izbor leposlovnih knjig za odrasle vseh žanrov in različnih nivojev zahtevnosti, posebno pozornost bomo namenili slovenski literarni produkciji in kvalitetnim prevodom tujih del. Dopolnjevali bomo prenovljeno zbirko leposlovja v angleškem jeziku in leposlovja v medkulturni zbirki ter nabavljali priročnike različnih strok in znanstvenih disciplin na različnih stopnjah zahtevnosti
- Upokojenci: gradivo za spodbujanje različnih aktivnosti in zadovoljevanje različnih interesov starejše populacije, skušali bomo zagotoviti čim več gradiva z večjim tiskom in fizično lahkih knjig
- Brezposelni: posebno pozornost bomo namenili brezposelnim osebam, katerih odstotek se na območju KFBK veča. V večjem številu bomo nabavljali priročnike za iskanje zaposlitve, v knjižnici pa jim tudi pomagamo do dostopa podatkov, ki objavljajo prosta delovna mesta (spletne strani, dnevno časopisje)

5.4.2 Posebni kriteriji glede na posebne potrebe okolja

Glede na posebne potrebe obvezno kupujemo naslednje gradivo:

- Domoznansko gradivo
- Dopolnjevanje planinske zbirke
- Dopolnjevanje medkulturne zbirke
- Upoštevanje vsebin bibliopedagoških dejavnosti in projektov ter dejavnosti za spodbujanje bralne kulture (pravljíčne urice, Pravljični kovček, predšolska bralna značka Veronikin zaklad, Poletno družinsko branje, organiziran obisk osnovnošolcev, Projekt Rastem s knjigo, Srečanja). Za potrebe pravljíčnih ur in Pravljičnega kovčka kupujemo po en izvod igralnih knjig.. Za razvoj bralne kulture dokupujemo gradivo za sodelovanje pri različnih bralnih značkah (Veronikin zaklad, Poletno družinsko branje), prav tako tudi za Srečanja, ki so namenjena spodbujanju bralne kulture za odrasle bralce.
- Glede na bližino osnovnih šol se dogovarjamo s šolskimi knjižničarkami za nabavo gradiva za domače branje, šolska tekmovanja, maturo in druge obveznosti: kupujemo po več izvodov.
- Sodelujemo z materinsko šolo v Kamniku, zato dokupujemo gradivo s področja porodništva in razvoja ter vzgoje otrok

- Upoštevamo različne interesne skupine v lokalnem okolju in glede na njihove potrebe nabavljamo gradivo: risanje in slikanje, uporabna umetnost, čebelarstvo, psihologija, rekreacija.
- V organizacijske enote razporejamo splošno strokovno gradivo, upoštevamo zastopanost vseh področij, demografsko podobo območja in specifične potrebe okolja:
- Komenda: študijsko gradivo, čebelarstvo, konjereja, zaradi bližine vrtca dober izbor kakovostnih slikanic, gradiva z vzgojno tematiko, izbor sodobnega leposlovja, za mladino vse naslove M in P stopnja, vse naslove domačega branja, dopolnjevanje zbirke igralnih knjig in igrač.
- Šmarca: zaradi bližine vrtca dober izbor kakovostnih slikanic, gradiva z vzgojno tematiko, za mladino izbor naslovov M in P stopnja, vse naslove domačega branja; izbor sodobnega leposlovja in strokovnih priročnikov
- Motnik: čebelarstvo, kmečka strokovna tematika, vrtnarstvo, sadjarstvo, izbor leposlovja za otroke in odrasle, vse naslove domačega branja.
- Potujoča knjižnica: čebelarstvo, kmečka strokovna tematika, vrtnarstvo, sadjarstvo, izbor leposlovja za otroke in odrasle, vse naslove domačega branja.

Knjižnično zbirko želimo približati priporočilom Standardov v osrednji knjižnici v Kamniku in Knjižnici Komenda. V posameznih organizacijskih enotah pa smo omejeni s prostorom, zlasti v enoti Šmarca in potujoči knjižnici, zato načrtovan nakup ne dosega priporočil Standarda. Enota v Motniku omogoča večjo dostopnost do gradiva najbolj oddaljenim krajem v vzhodnem delu občine Kamnik, ki pa so redko naseljeni. V teh enotah posebno pozornost namenjamo potrebam uporabnikov, ki želijo predvsem leposlovno gradivo. V te enote usmerjamo večji izbor leposlovnega gradiva in zato je odstopanje od priporočil Standarda. Treba je tudi upoštevati, da je iz področja Motnika, kot tudi iz krajev, ki jih obiskuje potujoča knjižnica velika dnevna migracija v Kamnik, zato si uporabniki gradivo priskrbijo iz osrednje knjižnice.

6 Proces nabave in vzdrževanja zbirke

6.1 Proces nabave

V KFBK pridobivamo gradivo z nakupom in darovi naših uporabnikov. Sredstva za nakup gradiva zagotavljata občini ustanoviteljici in Ministrstvo za kulturo, ki na podlagi javnega poziva sofinancira nabavo knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah.

Postopki nabave so pomembni za izgradnjo knjižnične zbirke, saj je s tem bolj transparentna in racionalna.

6.1.1 Nakup

Za potrebe nakupa spremljamo ponudbo založniške produkcije (najave knjižnih in neknjižnih izdaj v javnih občilih, knjige v tisku, založniški katalogi, pisne in elektronske ponudbe, spletne ponudbe, osebni stiki zlasti pri samozaložbah, itd.). Pri oblikovanju zbirke imajo možnost sodelovanja tudi uporabniki. Potrebe uporabnikov beležimo na obrazcih, ki jih knjižničarji posredujejo vodji nabave ali jih uporabniki posredujejo preko spleta. Potrebe uporabnikov ugotavljamo tudi na podlagi analize medknjižnične izposoje. Predloge uporabnikov upoštevamo v največji meri, vendar morajo biti v skladu z nabavno politiko knjižnice. Za dopolnjevanje domoznanske zbirke spremljamo aktualno dogajanje v lokalnem okolju in iščemo tudi starejše domoznansko gradivo v antikvariatih.

Za nakup se odločamo ob pregledu oglednih izvodov in ob jasno določenih pogojih nakupa (cena, popusti, drugi pogoji). Naši dobavitelji gradiva so distributerji in tudi neposredno založniki. Nakup načrtujemo gospodarno in kupujemo pri dobaviteljih, ki čim bolj ustrezajo kriterijem, ki smo jih opredelili v dokumentu Spremljanje kakovosti dobaviteljev knjižničnega gradiva v KFBK (ID-N15-15).

6.1.2 Darovi

KFBK sprejema darove uporabnikov, vendar brez vsakih pogojev. Po prejemu darov je lastnik gradiva KFBK, ki lahko z darovi prosto razpolaga. Darovalec podpiše izjavo, s katero se zaveže, da od dneva darovanja gradiva o njem odloča knjižnica. Glede na splošna in posebna izhodišča tega dokumenta knjižnica določi, katero gradivo bo uvrstila v knjižnično zbirko in katero ne. Poleg tega pri izboru gradiva za uvrstitev v zbirko upoštevamo še naslednje dejavnike:

- gradivo je nepoškodovano,
- gradivo je aktualno
- redko gradivo.

Gradivo, ki ga knjižnica ne bo uvrstila v svojo zbirko, ker ga ima sama že v zadostnem številu ali je neaktualno in zastarelo, lahko podari ali odstrani kot ostalo knjižnično gradivo, ki ga ne potrebuje.

6.2 Vzdrževanje zbirke

Knjižnično zbirko bomo glede na obseg in sestavo vzdrževali v skladu s priporočili Standarda.

Knjižnično gradivo se redno vzdržuje. Zaščita novega gradiva je v skladu z Navodili za opremo knjižničnega gradiva (ID-N26-10). Gradivo, ki je poškodovano, vendar se še izposoja, obnovimo in ustrezno zaščitimo s folijo. Pomemben nam je izgled knjižničnega gradiva na urejenih knjižnih policah. Vzdrževana zbirka je pogoj za ustrezno izposajo, zato so informatorji na oddelkih zadolženi za redno popraviljanje raztrganih ali uničenih knjižnih ovitkov, manjša popravila, izločanje poškodovanega gradiva, izločanje gradiva za ponovno vezavo ali odpis.

Arhivskega, domoznanskega gradiva ne ovijamo s folijo in lepimo z lepilnimi trakovi.

6.2.1 Odpis

Gradivo odpisujemo v skladu z s priporočili Standardov in Navodil za izločanje in odpis knjižničnega gradiva, ki jih je pripravila Narodna in univerzitetna knjižnica. Gradivo, ki je vsebinsko zastarelo, poškodovano ali si ga uporabniki ne izposojajo, izločimo in nato odpišemo v skladu s Pravilnikom o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva v KFBK. Poleg rednega odpisa po strokovnih priporočilih bomo upoštevali tudi stanje knjižnične zbirke in v naslednjih letih načrtujemo večji odpis leposlovnega gradiva, zlasti naslove starejše trivialne literature in naslove, ki so bili ponatisnjeni.

Knjižnica je dolžna vsakih pet let izvesti inventuro knjižničnega gradiva. Z izvedbo inventure se letni odpis poveča, ker nastane inventurni manko. Namen inventure je urejenost in aktualnost knjižnične zbirke.

6.2.2 Vezava

V vezavo dajemo gradivo, ki se še vedno izposoja, ki ima informacijsko vrednost za preteklost ali prihodnost in po katerem je še vedno povpraševanje.

V vezavo ne dajemo tiskanega gradiva, ki ga je v dovolj izvodih in gradiva, ki je dosegljivo preko ponatisov, zastarelih, umazanih in popisanih knjig ter kartonk.

6.3 Odgovorni za nabavo in vzdrževanje zbirke

Knjižnično gradivo nabavlja strokovna delavka odgovorna za nabavo, ki skupaj z direktorico tvori komisijo za nabavo. Za darovano gradivo je odgovorna vodja oddelka za nabavo, obdelavo in odpis gradiva. Izločanje in odpis gradiva poteka na oddelkih in je zanj odgovorna strokovna delavka na posameznem oddelku ali enoti knjižnice, ki ima to nalogo opredeljeno v delovnem načrtu. Za vzdrževanje zbirke je odgovorna vodja oddelka za delo z uporabniki.

Pripravile: mag. Breda Podbrežnik Vukmir, direktorica, Jana Uršič, bibliotekarka, odgovorna za nabavo gradiva, Duška Težak, bibliotekarka, vodja oddelka za nabavo, obdelavo in odpis gradiva.